

FILOLOGIJA

(1) *Rema u Remagh.*

Fil-Malti jidher li ghandna żewġ ghamliet tal-verb li jfisser "to throw away", wiehed bit-tielet gherq *ɟ* u l-iehor bit-tielet gherq *ɣ*. Ta' l-ewwel nafuh. Tat-tieni ghad irridu nippruvawh. Nafu li ghandna dal-verb bit-tielet radikali *ɣ* meta nużawh bhala verb awżiljarju fis-sens "to begin" bhalma nużaw "qabad" (jitkellem, eċċ), "qam" (ighid, eċċ). F'dan is-sens dan il-verb jintuża l-aktar Ghawdex fejn ighidu *remghet tibki*, *remghu jghajtu*. Issa li dal-verb kien dak bit-tielet gherq *ɟ*, konna nghidu *rmiet tibki*, *rmew jibku*, imma aħna nghidu *remghet* u *remghu* minn *remagh*, bhalma nghidu *qalghet* u *qalghu* mill-verb *qalagh*.

Verb ieħor li ghandu żewġ ghamliet fil-Malti hu dak li jfisser "to begin", u dawn iż-żewġ ghamliet huma *beda(j)* u *beda(gh)*. Hekk hafna drabi tisma' *bedghet tibki* u *bedghu jghajtu*. L-ghamla bit-tielet gherq *ɣ* jużaha G. A. Vassallo fil-*Gifen Tork*: —aqbdu f'idejkom taghni jiet u sjuġ, u ibdgħu t-taqtigh (Kant. I. st. 27) Mal-verb Malti ReMaGH qabbel l-gharbi RaMa'a "to go on quickly" (Hava). Mela meta nghidu *remghet tibki*, qisna qegħdin nghidu *ghagħlet tinfexx tibki*. Fil-Malti *rema(j)* jfisser ukoll "to abort". Kazimiriski jagħti wkoll dit-tifsira taħt *Rama(gh)*. Jiġifieri fil-Gharbi bhal fil-Malti dawn iż-żewġ verbi jithalltu ma' xulxin.

(2) "*Ha*" bħala verb awżiljarju.

Il-verb *Ha* nafuh fis-sens "to take", imma fil-Gharbi dal-verb ifisser ukoll "to begin". Hekk '*akhadha jaqul* = he began to say (Hava). Il-Prof. G. A. Vassallo fil-*Gifen Tork* juża dal-verb f'dan is-sens tliet darbiet:—

Alla bierek id-dinja, u x-xemx nebbah

U dawk it-talb tal-ghodwa hadu jagħmlu: (Kant II. sa. 21).

II.

ohra lil żewġha ħadet

Tghannaq u tibki.

(Kant II. St. 32).

III.

Issa tassew raw it-triq ittul,

U hadu striehu sewwa Ghajn Rażul. (Kant. III. St. 17).

Meta nghidu *jiena ha nikteb* biex nuru futur qrib, dil-klejma *na donna* ġejja mill-verb '*akhadh* fis-sens li għadna kemm fis-sirna.

G. AQUILINA.